

Vodná nádrž Oravská priehrada (1941-1954)

Projektant

švajčiarsky inžinier dr. H. E. Gruner

Zhotoviteľ

riaditeľ stavby Ing. A. Kraus

Užívateľ

Vodná elektrárň Orava,
Slovenské elektrárne, a.s.

Miesto

Námestovo, Tvrdošín, Žilinský
kraj, Slovensko

Popis

V archívoch Štátnej stavebnej správy v Ústí na Orave bolo archivovaných celkom 9 alternatív - štúdií na konštrukčné riešenie profilu betónovej, resp. kombinovanej priehrady - z rokov 1940 až 1949.

Výstavba priehrady prebiehala od roku 1941, kedy začalo ako projekčne nepripravená (11. októbra 1941) takmer súčasne s prieskumnými prácami (vrtné práce začali 10. júla 1941) a trvala do mája roku 1953. Bola čiastočne prerušená v priebehu vojnových udalostí a prepracovaním projektu - zmenou koncepcie konštrukčného riešenia (prechodu od skôr spomínaných alternatív 2 až 7) k alternatíve 8 v roku 1943 a ďalej 1947-1949. Efektívna doba realizácie stavebných prác bola približne 5,5 roka. V uvedenej lehote výstavby bola vybudovaná nielen vlastná priehrada, ale aj príslušné sociálne a prevádzkové zariadenia v Ústí a na Lištiaku, ale aj pomerne rozsiahle sprievodné investície - prevažne komunikácie, ktorých celková dĺžka (vrátane príjazdových a lesných ciest) presahuje 26 km; 3 veľké mosty (pri Štefanove, Novom Ústí a Námestove) a viac ako 100 priepustkov a rôznych malých objektov. Viacročnou úlohou bolo aj premiestňovanie asi 3260 obyvateľov.

Priehrada sa zakladala pod ochranou ocelových štetovnicových stien typu Larsen. Ocelové štetovnice zarážané z povrchu terénu a z lešenia boli v prvej etape zakladania 9 m (12) dlhé a v druhej 12 až 14 m. Prvá štetovnicová stena vybudovaná v roku 1941/42 (spolu so zemnou ohrádzkou na ľavej strane) prebiehala približne v polovici koryta rieky Oravy.

Okrem sociálneho zariadenia (zdravotné stredisko, kultúrny dom, obchodný dom a ubytovne pre 450 až 620 pracovníkov) budovalo sa relatívne rozsiahle

prevádzkové zariadenie na stavenisku priehrady (obr.3.): betonárka, zámočnicke dielne, ohybárňa železa, kompresorovňa (s pomocnými zariadeniami), sklady (dreva, cementu, železa) a garáže. Ďalej to bola triediaca a pracia stanica na Lištiaku; 2,5 km dlhá lanovková dráha (od pracej - triediacej stanice) k betonárke; 2 káblové žeriavy na rozpätie 270 m o nosnosti 5 t; menšie zariadenia staveniska, preložky cesty a mosty pri Námestove. Vzhľadom na vojnové udalosti a zmenu koncepcie sa budovali niektoré zariadenia dvakrát - v roku 1942 - 1946 v skromnom prevedení až v roku 1949—1951 veľkoryso podľa vtedajšej modernej koncepcie nového riaditeľa stavby Ing. A. Krausa, ktorý navrhoval zariadenia a zorganizoval stavbu tak, že začiatkom 50-tych rokov bola stavba Oravskej priehrady najmodernejšou inžinierskou stavbou nielen v Československu, ale aj v celej strednej Európe.

Zvláštnosťou prepadového bloku je, že sa na ňom realizoval lyžiarsky mostík - prvý raz v Československu.

Nad hladinou ostal po zatopenej obci Slanica malý vrch, čím vznikli Slanický ostrov nazývaný aj Ostrov umenia a Vtáčí ostrov, ktoré sú pri nízkej hladine vody spojené úzkym prechodom.